NÕUKOGU OTSUS (EL) 2017/985,

8. august 2016,

millega teatatakse Portugalile, et ta peab võtma ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamisel vajalikuks peetavaid puudujääki vähendavaid meetmeid

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 126 lõiget 9,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust

ning arvestades järgmist:

(1) Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) artiklile 126 hoiduvad liikmesriigid valitsemissektori eelarve ülemäärasest puudujäägist.

(2) Stabiilsuse ja kasvu pakti eesmärk on tagada riigi rahanduse usaldusväärsus, mis on vajalik hindade stabiilsuse ning töökohtade loomist soodustava tugeva ja jätkusuutliku majanduskasvu tagamiseks. Stabiilsuse ja kasvu pakt hõlmab nõukogu määrust (EÜ) nr 1467/97, ([1]) mis võeti vastu selleks, et soodustada valitsemissektori ülemäärase eelarvepuudujäägi kiiret korrigeerimist.

(3) Nõukogu otsustas 2. detsembril 2009 kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 126 lõikega 6, et Portugalil on ülemäärane eelarvepuudujääk, ning esitas vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 126 lõikele 7 ja määruse (EÜ) nr 1467/97 artiklile 3 soovituse korrigeerida ülemäärane eelarvepuudujääk hiljemalt 2013. aastaks. Vastuseks Portugali taotlusele saada rahalist abi liidult, liikmesriikidelt, mille rahaühik on euro, ja Rahvusvaheliselt Valuutafondilt (IMF) otsustas nõukogu anda Portugalile rahalist abi ([2]). 17. mail 2011 kirjutasid komisjon ja Portugali ametiasutused alla konkreetseid majanduspoliitilisi tingimusi käsitlevale vastastikuse mõistmise memorandumile (edaspidi „vastastikuse mõistmise memorandum“). Sestsaadik on nõukogu adresseerinud Portugalile ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 7 alusel kaks uut soovitust (9. oktoobril 2012 ja 21. juunil 2013), millega pikendati ülemäärase eelarvepuudujäägi korrigeerimise tähtaega vastavalt kuni 2014. ja 2015. aastani. Mõlemas soovituses leidis nõukogu, et Portugal on rakendanud tõhusaid meetmeid, kuid on toimunud ootamatuid majandust kahjustavaid sündmusi, millel on olnud oluline negatiivne mõju riigi rahandusele ([3]).

(4) ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 8 kohaselt otsustas nõukogu 12. juulil 2016, et Portugal ei ole võtnud nõukogu 21. juuni 2013. aasta soovitusest lähtuvaid tõhusaid meetmeid.

(5) Kui määruse (EÜ) nr 479/2009 kohased tegelikud andmed osutavad, et osalev liikmesriik ei ole ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 7 alusel antud soovituses sätestatud tähtaja jooksul ülemäärast eelarvepuudujääki korrigeerinud, peaks nõukogu tegema viivitamata ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 9 kohase otsuse.

(6) Komisjoni 2016. aasta kevadprognoosi kohaselt on oodata Portugali majanduse mõõdukat taastumist. Prognooside kohaselt peaks SKP 2016. aastal kasvama 1,5 %, st samas tempos nagu 2015. aastal, seda peamiselt sisenõudluse mõjul, kuid makromajanduslik tasakaalustamatus jääb endiselt suureks. Eratarbimine 2016. aastal tõenäoliselt väheneb kaudsete maksude kasvu ja energiahinna inflatsiooni teatava taastumise tõttu. 2015. aasta esimest poolt iseloomustanud kestvuskaupade tarbimise jõuline suurenemine ei peaks prognooside kohaselt keskpikas perspektiivis enam jätkuma, kuna endiselt suur töötus ja võlakoormus survestab kodumajapidamisi oma sääste suurendama. Äriinvesteeringute tegemine aeglustus oluliselt juba 2015. aasta teises pooles ja ei ole oodata, et selle kasvutempo kiiresti taastuks, hoolimata suhteliselt kõrgest tootmisvõimsuste rakendamise tasemest. Koguinvesteeringute kasvu mõningast kiirenemist küll prognoositakse 2017. aastaks, sest seda toetavad ELi struktuurifondid ja paremad rahastamistingimused. Prognooside kohaselt kasvab eksport vastavalt

([1]) Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).
([2]) Nõukogu 30. mai 2011. aasta rakendusotsus 2011/344/EL Portugalile liidu finantsabi andmise kohta (ELT L 159, 17.6.2011, lk 88).
([3]) Kõik Portugali ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlusega seotud dokumendid on kättesaadavad järgmisel veebisaidil: http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/deficit/countries/portugal_en.htm

välisnõudlusele, kuid impordimaht jääb ekspordimahust siiski suuremaks. Seetõttu prognoositakse, et netokaubanduse panus SKP kasvu jääb mõnevõrra negatiivseks, kuigi oluliselt vähem negatiivseks kui 2015. aastal. THHI inflatsioon peaks 2016. aastal kasvama 0,7 %ni, peamiselt kõrgemate kaudsete maksude toel. Kuigi väljavaadete halvenemise risk on kevadprognoosi avaldamisest saadik kasvanud, kinnitavad 2016. aasta esimese kvartali andmed ja teise kvartali esialgsed andmed üldiselt ülejäänud aasta prognoosikohaseid väljavaateid.

(7) Komisjoni 2016. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk 2016. aastal vähenema 2,7 %-ni SKPst. 2016. aasta eelarves, mis jõustus 31. märtsil 2016, on ette nähtud viia puudujääk 2,2 %-ni SKPst, mida kinnitati ka 2016. aasta stabiilsusprogrammis. Vahe valitsuse eesmärgi ja komisjoni prognoosi vahel tuleneb komisjoni vähem optimistlikust makromajanduslikust stsenaariumist, mille kohaselt on oodata väiksemat maksutulu ja suuremaid sotsiaalkulusid, aga ka komisjoni konservatiivsemast hinnangust tulule, mis saadakse teatavatest konsolideerimismeetmetest, eelkõige vahetarbimises ja muudes jooksvates kuludes kavandatud kokkuhoiust. Komisjoni 2016. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk 2017. aastal vähenema 2,3 %-ni SKPst. Prognoositud paranemine on suures osas tingitud puudujäägi vähendamisest ühekordse meetmega, mis on seotud eeldatavasti sissenõutava BPP (Banco Privado Português) pangagarantiiga, mis vastab ligikaudu ¼ %-le SKPst. Kui see ühekordne mõju eelarvele maha arvata, peaks eelarvepuudujääk 2017. aastal ulatuma 2,6 %-ni SKPst. Lähtudes komisjoni hinnangust 2016. aasta eelarves ja 2016. aasta stabiilsusprogrammis märgitud meetmetest saadava tulu kohta, peaks struktuurne puudujääk komisjoni 2016. aasta kevadprognoosi kohaselt suurenema nii 2016. kui ka 2017. aastal ¼ % võrra SKPst.

(8) Valitsemissektori koguvõla suhe SKPsse on ajavahemikul 2013–2015 üldjoontes stabiliseerunud, olles 2013. aastal 129,2 %, 2014. aastal 130,2 % ja 2015. aastal 129,0 %. Võttes arvesse võlakoormuse muutuse ja eelarvepositsiooni märkimisväärset erinevust 2016. aastal, millel on võlga vähendav mõju, ja jätkuvat esmast eelarveülejääki, peaks komisjoni 2016. aasta kevadprognoosi kohaselt võlasuhe kahanema 2016. aastal 126 %-ni SKPst ja seejärel 2017. aastal 124,5 %-ni SKPst. Portugali eelarve ei tundu lühikeses perspektiivis olevat olulise surve all, ehkki lühiajalisi katsumusi ei saa välistada (need tulenevad valitsemissektori võla bruto- ja netosummast, brutorahastamisvajadusest, rahvusvahelisest netoinvesteerimispositsioonist, samuti viivislaenude osakaalust ja selle muutumisest ning pangandussüsteemi üldisest kapitalivajadusest). Keskpikas perspektiivis tunduvad riskid aga olevat märkimisväärsed, kui võtta arvesse suurt võlataset ja seda, et võlasuhe on väga tundlik intressimäära tõusu ja negatiivsest nominaalkasvust tulenevate vapustuste suhtes. Pikas perspektiivis tundub jätkusuutlikkusrisk olevat väiksem tänu varem elluviidud pensionireformidele, juhul kui pidevalt säilitatakse piisavat struktuurset esmast eelarvepositsiooni.

(9) 2016. aasta eelarves võetud eelarvepoliitiliste meetmete korral oleks valitsemissektori eelarvepuudujääk 2016. aastal alla 3 % SKPst. Komisjoni 2016. aasta kevadprognoosi kohaselt on aga kindlusvaru, millega hoitakse ära aluslepingus sätestatud kontrollväärtuse ületamine, väike. Arvestades, et majanduse ja eelarve areng on väga ebakindel, tuleks korrektsiooni tegemise aastaks soovitatav eelarve-eesmärk kehtestada tasemel, mis jääb kindlalt alla aluslepingus sätestatud kontrollväärtuse 3 % SKPst, et tagada ülemäärase eelarvepuudujäägi kestva mõjuga korrigeerimine nõutud tähtajaks.

(10) Vastavalt määruse (EÜ) nr 1467/97 artiklile 5 nõuab nõukogu ELi toimimise lepingu artikli 126 lõike 9 kohases nõukogu otsuses, millega teatatakse puudujäägi vähendamiseks võtta tulevatest meetmetest, et liikmesriik saavutaks iga-aastased eelarve-eesmärgid, mis teate aluseks oleva prognoosi kohaselt peavad tagama tsükliliselt kohandatud eelarvepositsiooni minimaalse paranemise vähemalt 0,5 % SKPst aastas, välja arvatud ühekordsed ja muud ajutised meetmed. Kuna kõnealune otsus võetakse vastu aasta teises pooles ning võttes arvesse komisjoni kevadprognoosis esitatud hinnanguid, oleks asjakohane hoida 2016. aastal struktuurne eelarvepositsioon muutumatul tasemel, et luua piisav kindlusvaru ülemäärase eelarvepuudujäägi püsivaks korrigeerimiseks.

(11) Seetõttu eeldab usaldusväärne ja jätkusuutlik kohandamiskava, et Portugal saavutaks 2016. aastal valitsemissektori puudujäägi 2,5 % SKPst, mis vastab 2015. aastaga võrreldes muutumatule struktuursele eelarvepositsioonile. Nende eelarve-eesmärkide puhul on arvesse võetud ka vajadust korvata eelarve konsolideerimise teisene mõju riigi rahandusele, mis tuleneb selle mõjust majandustegevusele üldisemalt.

(12) Kavandatud kohandamiskavas ette nähtud eelarvepuudujäägi sihttase ei hõlma 2016. aasta teise poole võimalike pangatoetusmeetmete otsest mõju eelarvele. Seda seetõttu, et nende meetmete tulemusliku rakendamise ja statistilise kajastamise osas valitseb suur ebakindlus ning seetõttu on ebakindel ka nende võimalik mõju eelarvepuudujäägile ja võlale. Võimalikud pangandussektori toetusmeetmed peaksid olema suunatud sellele, et minimeerida meetmete eelarvemõju ja tagada võla jätkusuutlikkus.

(13) Et saavutada kavandatavas kohandamiskavas ette nähtud eelarve-eesmärgid, peetakse vajalikuks täiendavaid konsolideerimismeetmeid, mille eeldatav mõju on 2016. aastal 0,25 % SKPst, arvestades ka komisjoni 2016. aasta kevadprognoosis ära märgitud struktuurse eelarvepositsiooni halvenemist. Eelkõige peab Portugal rakendama 2016. aasta eelarves ette nähtud meetmed ning kaupade ja teenuste hangetes ette nähtud kulude kontrolli mehhanismi, mis on praegu esile tõstetud 2016. aasta stabiilsusprogrammis. Seda kokkuhoidu tuleb täiendada muude struktuurset laadi meetmetega, mis võiksid keskenduda tulude poolele ja mille eesmärk oleks suurendada kaudsetest maksudest saadavat tulu, laiendades maksubaasi ja vähendades maksukulusid. Üks viis selle saavutamiseks oleks muuta endiselt laiaulatuslikku vähendatud käibemaksumäärade kasutamist.

(14) Lisaks peaks Portugal tugevdama struktuurireforme, et suurendada konkurentsivõimet ja pikaajalist jätkusuutlikku majanduskasvu kooskõlas nõukogu poolt Euroopa poolaasta raames Portugalile antud soovitusega ning eelkõige ülemäärase makromajandusliku tasakaalustamatuse korrigeerimisega seotud soovitustega. Eriti on vaja võtta täiendavaid eelarve- ja struktuurimeetmeid, et tugevdada Portugali riigi rahanduse vastupanuvõimet. Muudetud eelarveraamistiku seaduse ja kohustuste kontrollimise seaduse õigeaegne ja tulemuslik rakendamine ning maksude kogumise ja kulude kontrollimise edasine parandamine võivad oluliselt kaasa aidata tugeva eelarvepositsiooni saavutamisele ja säilitamisele. Portugal peaks esitama selge ajakava ja rakendama meetmed, et katta täielikult tervishoiusüsteemi võlgnevused ja parandada selle tõhusust, vähendada pensionisüsteemi sõltuvust eelarvevahendite ümberpaigutamisest ja tagada eelarvesääst riigiomandis olevate ettevõtete ümberstruktureerimise teel.

(15) Vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 126 lõikele 9 võib nõukogu kõnealuse sätte kohase teatamisotsuse osana nõuda, et asjaomane liikmesriik esitaks konkreetse ajakava järgi aruandeid eelarve kohandamise kohta. Vastavalt määruse (EÜ) nr 1467/97 artikli 5 lõikele 1a peaks liikmesriigi aruanne sisaldama valitsemissektori kulu- ja tulueesmärke, nii kulude kui ka tulude poole eelarvepoliitilisi meetmeid ning teavet selliste poliitikameetmete kohta, mida võetakse vastuseks nõukogu konkreetsetele soovitustele. Et hõlbustada käesolevas otsuses esitatud soovituste täitmise tähtaegadest ning ülemäärase eelarvepuudujäägi korrigeerimise tähtajast kinnipidamise järelevalvet, peaks Portugal esitama sellise aruande 15. oktoobriks 2016 koos 2017. aasta eelarvekavaga.

(16) Samaks tähtpäevaks, 15. oktoobriks 2016, peaks Portugal esitama ka majanduspartnerluse programmi vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 473/2013 ([1]) artikli 9 lõikele 1 ja artikli 17 lõikele 2. Majanduspartnerluse programmis tuleks kirjeldada ülemäärase eelarvepuudujäägi tõhusaks ja püsivaks korrigeerimiseks vajalikke poliitikameetmeid ja struktuurireforme ning riikliku reformikava ja stabiilsusprogrammi vastavasisulist arendamist, võttes täielikult arvesse nõukogu soovitusi majandus- ja tööhõivepoliitika koondsuuniste rakendamise kohta.

(17) Samuti peaks Portugal esitama määruse (EL) nr 473/2013 artikli 10 alusel komisjonile ning majandus- ja rahanduskomiteele aruande kooskõlas komisjoni delegeeritud määruses (EL) nr 877/2013 ([2]) sätestatud nõuetega. Aruanne tuleks esmakordselt esitada 15. jaanuariks 2017 ja seejärel iga kolme kuu järel,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

1. Portugal kõrvaldab praeguse ülemäärase eelarvepuudujäägi 2016. aastaks.

2. Portugal vähendab valitsemissektori eelarvepuudujäägi 2016. aastal 2,5 %-ni SKPst. See eesmärk ei hõlma võimalike pangatoetusmeetmete otsest mõju. Niisugune valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähenemine vastab komisjoni 2016. aasta kevadprognoosi kohaselt 2015. aastaga võrreldes muutumatule struktuursele eelarvepositsioonile. Samuti kasutab Portugal kõiki ettenägematuid tulusid selleks, et kiirendada puudujäägi ja võla vähendamist.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta määrus (EL) nr 473/2013 euroala liikmesriikide eelarvekavade seire ja hindamise ning nende ülemäärase eelarvepuudujäägi korrigeerimise tagamise ühiste eeskirjade kohta (ELT L 140, 27.5.2013, lk 11).

([2]) Komisjoni 27. juuni 2013. aasta delegeeritud määrus (EL) nr 877/2013, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta määrust (EL) nr 473/2013 euroala liikmesriikide eelarvekavade seire ja hindamise ning nende ülemäärase eelarvepuudujäägi korrigeerimise tagamise ühiste eeskirjade kohta (ELT L 244, 13.9.2013, lk 23).

3. Lisaks nendele säästudele, mida on komisjoni 2016. aasta kevadprognoosis juba arvesse võetud, võtab Portugal 2016. aastal vastu ja rakendab täielikult konsolideerimismeetmeid mahus 0,25 % SKPst. Eelkõige rakendab Portugal täies ulatuses 2016. aasta eelarves ette nähtud konsolideerimismeetmed, sealhulgas stabiilsusprogrammis esile tõstetud kaupade ja teenuste hangetega seotud täiendavat kulude kontrolli. Selleks et saavutada soovitatud struktuurne kohandus, peab Portugal täiendama seda kokkuhoidu muude struktuurset laadi meetmetega.

4. Portugal on valmis võtma vastu täiendavaid meetmeid juhul, kui eelarvekavadega seotud riskid realiseeruvad. Eelarve konsolideerimise meetmed peavad tagama valitsemissektori eelarvepositsiooni püsiva paranemise majanduskasvu soodustaval viisil.

5. Riigi rahanduse kestliku paranemise tagamiseks rakendab Portugal rangelt eelarveraamistiku seadust ja kohustuste kontrollimise seadust ning parandab veelgi maksude kogumist ja kulude kontrollimist. Portugal esitab selge ajakava ja rakendab täielikult meetmed, et katta täielikult tervishoiusüsteemi võlgnevused ja parandada selle tõhusust, vähendada pensionisüsteemi sõltuvust eelarvevahendite ümberpaigutamisest ja tagada eelarvesääst riigiomandis olevate ettevõtete ümberstruktureerimise teel.

Artikkel 2

Nõukogu kehtestab tähtpäevaks, milleks Portugal peab võtma tõhusad meetmed ning esitama nõukogule ja komisjonile aruande meetmete kohta, mis ta on võtnud vastuseks käesolevale otsusele, 15. oktoobri 2016. Aruanne sisaldab valitsemissektori kulude ja tulude eesmärke ning kaalutlusõiguse alusel võetavaid tulude ja kulude meetmeid, samuti teavet meetmete kohta, mis võetakse artikli 1 lõike 5 alusel.

Artikkel 3

Käesolev otsus on adresseeritud Portugali Vabariigile.

Brüssel, 8. august 2016

Nõukogu nimel
eesistuja
M. LAJČÁK